

Стразбур, 19. октобар 2012.

Greco RC-III (2012) 16E

Трећи круг евалуације

Извештај о испуњености препорука За Србију

“Инкриминација (ETS 173 и 191, GPC 2)”

* * *

“Транспарентност финансирања политичких странака”

Усвојен од стране ГРЕКО
На 57. Пленарном заседању
(Стразбур, 15-19. Октобар 2012.)

I. УВОД

1. Извештај о испуњености препорука оцењује мере које су државни органи Србије предузели у циљу испуњавања 15 препорука датих у Извештају за трећи круг евалуације за Србију (видети став 2.) који обухвата две теме, и то:
 - **Тема I - Инкриминација:** Чланови 1а и 1б, 2-12, 15-17, 19. став 1. Кривично правне конвенције о корупцији, чланови 1-6. Додатног протокола (ETS 191) и Руководећег принципа 2 (криминализација корупције).
 - **Тема II - Транспарентност финансирања политичких странака:** Чланови 11, 12, 13б, 14. и 16. Препорука (2003)4 о заједничким правилима против корупције у финансирању политичких странака и изборних кампања, и - више уопштено - Руководећи принцип 15 (финансирање политичких странака и изборних кампања).
2. Извештај за трећи круг евалуације усвојен је на ГРЕКО-вом 48. Пленарном заседању (од 27. септембра до 1. октобра 2010. године) и објављен је 6. децембра 2010. године, а пошто су га државни органи Србије усвојили.
3. У складу са ГРЕКО Правилима процедуре, државни органи Србије поднели су Ситуациони извештај о испуњености, наводећи мере које су предузете у циљу испуњавања препорука. Овај извештај је поднет 30. априла 2012. године и представља основ за Извештај о испуњености препорука.
4. ГРЕКО је одабрао да Јерменија и Немачка именују известиоце за оцену испуњености препорука. Именовани известиоци били су г. Маркус БУШ (Mr Markus BUSCH), начелник одељења за привредни, технолошки криминал и кривична дела корупције и заштите животне средине у Министарству правде, у име Немачке и г. Карен ГЕВОРГИЈАН (Mr Karen GEVORGYAN) заменик декана за међународне односе Правног факултета државног универзитета у Јеревану, у име Јерменије. У припреми извештаја о испуњености препорука помоћ им је пружио Секретаријат ГРЕКО-а.
5. Извештај о испуњености препорука оцењује примену сваке појединачне препоруке из Извештаја о евалуацији и одређује укупну оцену нивоа усклађености државе у питању са датим препорукама. Примена неиспуњених препорука (делимично примењене или неиспуњене) биће предмет оцене на основу следећег Ситуационог извештаја о испуњености, који државни органи треба да поднесу у року од 18 месеци од дана усвајања овог Извештаја.

II. АНАЛИЗА

Тема I: Инкриминација

6. ГРЕКО подсећа да је у свом Извештају о евалуацији дао 5 препорука Србији у погледу теме I. Усклађеност са овим препорукама је доле изложена.

Препоруке i до v.

7. ГРЕКО је препоручио да се предузму мере неопходне да се у закону обезбеди да кривично дело давања и примања мита у јавном сектору обухвати све радње/нечињења у вршењу функције јавног функционера, без обзира да ли су, или не, у оквирима надлежности тог функционера. (преорука i)

да се предузму мере неопходне да се у закону обезбеди да стране судије и поротници буду експлицитно обухваћени одредбама о миту у Кривичном законнику у складу са Додатним Протоколом уз Кривично правну конвенцију о корупцији (ETS 191) (преорука ii)

да на одговарајући начин прецизира да прописи о миту у приватном сектору обухватају све особе које управљају или раде у било ком својству у приватним правним лицима (преорука iii)

(i) да укине захтев реципроцитета у односу на кривична дела мита и трговине утицајем извршена у иностранству; (ii) да успостави надлежност за дела корупције која у иностранству учине странци, укључујући службенике међународних организација, чланове међународних парламентарних скупштина и службенике међународних судова који су у исто време и држављани Србије (преорука iv)

да укине могућност коју пружа посебна одбрана делотворног покајања, у складу са одредбом чл 368 (б) Кривичног законика, да се мито врати даваоцу мита који је дело пријавио пре него што је откривено (преорука v)

8. У свом првом поднеску ГРЕКО-у из априла 2012. године, државни органи Србије су приложили текст нацрта измена Кривичног законика који је припремила Радна група, образована у оквиру Министарства правде, ради поступања по препорукама ГРЕКО у овој области. Поменути предлог измена законика је усвојила Влада почетком 2012. године и потом је предат Народној скупштини на усвајање. У септембру 2012. године државни органи су обавестили ГРЕКО да је након избора одржаних у мају 2012. године и формирања нове Владе, предлог повучен, и да је образована нова радна група у оквиру новог Министарства

правде и државне управе. Ова радна група (у којој Агенција за борбу против корупције има статус члана посматрача) одржала је свој први састанак 4. септембра 2012. године и наставила да се састаје редовно. Радна група анализира мере неопходне за поступање по препорукама садржаним у Извештају о трећем кругу евалуације на Тему I – Инкриминација; у свом раду узима у обзир предлог измена који је био припремљен пре избора. Радна група је до 15. октобра 2012. године припремила нацрт за јавну расправу и потом усвајање на Влади.

9. ГРЕКО констатује намеру државних органа да испуне препоруке дате у овој области и поздравља чињеницу да је, након избора одржаних у мају 2012. године, рад брзо настављен у овом правцу оснивањем нове Радне групе. ГРЕКО подсећа да је у Извештају о евалуацији закључио (став 76.) да је Кривични законик Србије у великој мери у складу са Кривично правном конвенцијом о корупцији (ETS 173) осим у неколико појединачних недостатака утврђених у извештају, који су довели до препорука (i) до (v). Из тог разлога ГРЕКО са жаљењем констатује чињеницу да због избора ови недостаци још увек нису делотворно отклоњени. ГРЕКО у овом тренутку може само да закључи да препоруке (i) до (v) нису испуњене.

Тема II: Транспарентност финансирања политичких странака

10. ГРЕКО подсећа да је у свом Извештају о евалуацији дао 10 препорука Србији у односу на Тему II. Усклађеност са овим препорукама је ниже изложена.
11. Нови Закон о финансирању политичких активности (ЗФПА) усвојен је 14. јуна 2011. године; ступио је на снагу 22. јуна 2011. године и први пут је „тестиран“ на општим изборима одржаним 6. маја 2012. године (председнички, парламентарни, локални и покрајински избори (у Војводини). ЗФПА је био предмет ескпертске анализе ОЕБСове Канцеларије за дмеократске институције и људска права и Венецијанске комисије, 2010. и 2011. године¹.
12. Државни органи су известили да ЗФПА има шири делокруг у односу на претходни закон, јер се односи на све регистроване политичке странке као и политичке субјекте (коалиције и групе грађана) који имају представнике у представничким телима.

¹ [http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-AD\(2010\)048-e.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-AD(2010)048-e.pdf)
[http://www.venice.coe.int/docs/2011/CDL-AD\(2011\)006-e.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2011/CDL-AD(2011)006-e.pdf).

и

13. Усвојени су подзаконски акти за примену Закона о финансирању политичких активности (ЗФПА), посебно Правилник о евиденцијама прилога и имовине, годишњем финансијском извештају и извештајима о трошковима изборних кампања, који је ступио на снагу 6. октобра 2011. године.

Препорука i.

14. ГРЕКО је препоручио да се (i) одреди прецизан период изборне кампање; (ii) преиспитају постојећи лимити прихода и расхода, и уз то размотри раздвајање максималног износа који се може прикупити из приватних извора за кампање од укупног износа средстава који се из јавних извора добије за ове намене; (iii) продужи рок за подношење извештаја о трошковима изборних кампања преко садашњих 10 дана од дана одржавања избора, како би се обезбедило правилно књижење прихода и расхода насталих током изборних кампања..
15. Државни органи Србије указују да је у сврху примене Закона о финансирању политичких активности (ЗФПА), период кампање одређен од дана расписивања избора до дана проглашења коначних изборних резултата². Укупан износ прилога који се могу прикупити из приватних извора више није везан за јавне изворе; уместо тога ЗФПА одређује лимит за приватне прилоге у односу на појединачног даваоца прилога на годишњем нивоу. Тако су приватни прилози ограничени на 20 просечних месечних зарада (у просеку 8,000 евра) за појединце и на 200 просечних месечних зарада (у просеку 80,000 евра) за правна лица³. Лимити за приватне прилоге за изборне активности у години избора су двоструки (без обзира на број избора у току године). Сви прилози се морају евидентирати; прилози који прелазе износ просечне месечне зараде (у просеку 400 евра) морају јавно да се објављују. Рок за подношење извештаја о трошковима изборних кампања је продужен на 30 дана од дана објављивања изборних резултата, како би се што боље приказао укупан износ прикупљених и утрошених средстава током кампање.
16. ГРЕКО са задовољством констатује да су државни органи поступили по свим питањима из препоруке i: трајање изборне кампање је одређено законом; измењени су лимити за приходе и расходе и максимални износ прилога из приватних извора више не зависи од износа које политичке странке добијају из јавних извора; коначно, рок за подношење извештаја о трошковима кампање је продужен како би се што тачније приказали приходи и расходи настали током изборне кампање.

² Дан проглашења коначних изборних резултата је прописан законом за сваку врсту избора: парламентарне (Члан 86, Закон о избору народних посланика), покрајинске (Члан 80, Одлука Скупштине АП Војводине) и локалне изборе (Члан 58, Закон о локалним изборима).

³ Просечна зарада до 9. октобра у Србији је 42,000 RSD (око 400 Евра).

17. ГРЕКО закључује да је препорука i испуњена на задовољавајући начин.

Препорука ii.

18. *ГРЕКО је препоручио да се одреди прецизан законски рок за подношење годишњих финансијских извештаја политичких странака Агенцији за борбу против корупције..*
19. Државни органи Србије указују да је рок одређен у Закону о финансирању политичких активности (ЗФПА) (до 15. априла текуће календарске године за приходе и расходе из претходне године) за подношење годишњих финансијских извештаја, извештаја о прилозима и имовини са претходно прибављеним мишљењем овлашћеног ревизора.
20. ГРЕКО поздравља чињеницу да је законом прецизиран рок за достављање редовног финансијског извештаја; то значајно доприноси Агенцији за борбу против корупције у вршењу њених надзорних функција, посебно предузимању одговарајућих радњи у случају прекорачења овог рока односно неподношења извештаја.
21. ГРЕКО закључује да је препорука ii испуњена на задовољавајући начин.

Препорука iii.

22. *ГРЕКО је препоручио да се (i) установе прецизна правила за вредновање и пријављивање неновчаних прилога (осим добровољног рада волонтера); (ii) утврде јасни критеријуми коришћења јавних објеката за страначке активности и изборне кампање; (iii) у Закон о финансирању политичких странака унесу посебне одредбе о кредиту, посебно услов да на подобан начин буду приказани у финансијским извештајима и подвргнути лимитима приватних прилога, у свим случајевима у којима услови кредита одступају од уобичајених тржишних услова..*
23. Државни органи Србије објашњавају да Закон о финансирању политичких активности (ЗФПА) прецизира да прилози из приватних извора обухватају и новчане и неновчане прилоге; сви прилози, без обзира да ли су новчани или неновчани, морају да буду пријављени и евидентирани у Евиденцији прилога који се предаје Агенцији за борбу против корупције, као и довољно детаљно вођени у политичким странкама, како у редовним извештајима тако и извештајима са изборних кампања. Правилник о евиденцијама прилога, годишњем финансијском извештају и о трошковима кампања утврђује механизам за

одређивање вредности неновчаних прилога. Осим тога, постоје детаљна правила у погледу кредита. Кредити се могу узмат само од банака и других финансијских институција у Србији, у складу са законом; није дозвољено узимање кредита у иностранству. Кредити дати под условима повољнијим од тржишних услова, као и ситуације у којима су кредити отписани третирају се као прилози.

24. У погледу другог дела препоруке, ЗФПА регулише питање коришћења јавних ресурса током изборне кампање, како би се спречила њихова злоупотреба у сврху промовисања неке политичке странке. Такође, Закон о Агенцији за борбу против корупције прописује да јавни функционери не могу користити јавне ресурсе и скупове за промовисање политичке странке (члан 29. Закона); повреда ове опште забране представља прекршај. Агенција за борбу против корупције је надлежна за контролу поштовања ове забране и контролу врши по сопственој иницијативи или по нечијој пријави. Ни једна пријава нити неправилност нису били пријављени током недавних општинских избора. Пре ових избора, Агенција за борбу против корупције је штампала Водич и одржала бројне тренинг семинаре за локалну самоуправу и одговорна лица у политичким странкама, о важећим правилима у погледу коришћења јавних ресурса за страначке сврхе. Очекује се да се законодавни оквир даље унапређује у погледу пружања услуга и добара од стране државних органа на централном, покрајинском и локалном нивоу.
25. ГРЕКО поздравља напоре државних органа да регулишу друге изворе прихода (осим новчаних) које странке могу примити, укључујући неновчане прилоге и кредите, у складу са деловима (i) и (iii) препоруке iii. ГРЕКО такође са задовољством констатује кораке које су државни органи предузели да регулишу коришћење јавних ресурса за страначке активности и изборне кампање (део (ii) препоруке iii), укључујући правила (општа забрана) садржана у ЗФПА и Закону о Агенцији за борбу против корупције, као и Водич који је по овом питању штампала Агенција за борбу против корупције. ГРЕКО такође констатује намеру државних органа да даље јачају и развијају ова правила кроз будуће прописе. ГРЕКО указује да је ово област погодна за злоупотребе у Србији, где се прописи по овом питању тек појављују не само у тој држави, већ генерално и у региону, уз учешће међународних организација које развијају критеријуме и стандарде како би се прецизирало шта представља коришћење јавних ресурса у страначке сврхе а шта редован рад државних органа. Имајући у виду важност овог питања, државни органи Србије могу, уколико желе, да редовно обавештавају ГРЕКО о додатним корацима предузетим у земљи у циљу решавања овог проблематичног питања коришћења јавних ресурса током изборне кампање како би се спречиле злоупотребе.

26. ГРЕКО закључује да је препорука iii испуњена на задовољавајући начин.

Препорука iv.

27. *ГРЕКО је препоручио да се установи услов да се сви прилози преко одређеног износа, као и трошкови политичких странака, обављају преко банкарских рачуна..*

28. Државни органи Србије истичу да сви новчани прилози, без обзира на њихову вредност, морају бити уплаћени преко банкарског рачуна (члан 18. ЗФПА). Само чланарина до износа од 1,000 динара (10 евра) може бити уплаћена у готовини (члан 8. ЗФПА). Осим тога, ЗФПА прописује да све финансијске трансакције намењене за редован политички рад морају бити плаћане преко банкарских рачуна. Слично томе, средства намењена за финансирање изборних активности морају бити уплаћена и коришћена преко посебних рачуна за изборну кампању. Политички субјекти су дужни да у својим извештајима наведу све рачуне које поседују; такође, подаци из посебних рачуна за изборну кампању морају бити приказани у одговарајућем финансијском извештају о трошковима кампање.

29. ГРЕКО констатује да сада постоје правила која захтевају од политичких субјеката да своје финансијско пословање обављају преко банкарских рачуна; ово може представљати значајну меру за смањење случајева нерегистрованог прилива новца у партијску касу.

30. ГРЕКО закључује да је препорука iv испуњена на задовољавајући начин.

Препорука v.

31. *ГРЕКО је препоручио да се потраже начини да се повећа транспарентност рачуна и активности правних лица која су повезана, директно или индиректно са политичким странкама или су на други начин под њиховом контролом .*

32. Државни органи Србије су се позвали на одредбе Закона о финансирању политичких активности (ЗФПА) и Закон о задужбинама и фондацијама (ЗЗФ) који регулише однос који може постојати између политичке странке и правног лица које је с њом повезано или под њеном контролом. Посебно, иако политичке странке могу бити оснивачи задужбина и фондација, ови не могу усмерити своје активности на промовисање интереса политичке странке у питању, тј фондације и задужбине не могу да се користе као организатори кампања, да прикупљају средства или усмеравају новац на политичке странке. Политичке

странке су дужне да у својим годишњим финансијским извештајима прикажу финансијске податке о фондацијама или задужбинама чији су оснивачи. Ови подаци представљају део финансијског извештаја политичке странке који, у складу са одредбама ЗФПА, мора бити објављен како на сајту Агенције за борбу против корупције, тако и на сајту политичке странке. Агенција за борбу против корупције, у вршењу својих надзорних овлашћења, има право директног и неометаног приступа књиговодственим евиденцијама и документима задужбина и фондација које су основале политичке странке.

33. Такође, у складу са ЗЗФ, задужбине и фондације су дужни да своје финансијске извештаје предају Агенцији за привредне регистре, специјализованој државној агенцији која је задужена да води регистар и финансијске извештаје за сва правна лица у Србији. Политичке странке су такође обавезне да своје финансијске извештаје, осим Агенцији за борбу против корупције, доставе и Агенцији за привредне регистре. Агенција за привредне регистре објављује ове извештаје на свом сајту (www.apr.gov.rs). У јуну 2012. године Агенција за борбу против корупције је потписала Протокол о сарадњи са Агенцијом за привредне регистре о међусобној размени и приступу базама података.
34. Државни органи такође истичу да у циљу смањења ризика корупције у овој области, ЗФПА забрањује политичким странкама да стичу уделе и акције у правним лицима.
35. ГРЕКО констатује да су донете одредбе које обезбеђују већу транспарентност финансијских трансакција правних лица, која су повезана директно или индиректно са политичким странкама, или су на други начин под њиховом контролом, укључујући, *inter alia*, кроз подношење и објављивање финансијских извештаја повезаних правних лица заједно са извештајем политичке странке, као и кроз овлашћење дато Агенцији за борбу против корупције за неометан и директан приступ књиговодственим евиденцијама повезаних правних лица. ГРЕКО такође са задовољством запажа постојање механизма за унакрсну проверу података који се односе на политичке странке и повезана правна лица као и успостављену сарадњу између Агенције за борбу против корупције и Агенције за привредне регистре у вршењу њихових контролних овлашћења.
36. ГРЕКО закључује да је препорука у испуњена на задовољавајући начин.

Препорука vi.

37. ГРЕКО је препоручио да се на конзистентан начин обезбеди објављивање финансијских извештаја политичких странака, посебно јасним навођењем ко је одговоран за објављивање финансијских извештаја и о редовном раду и о изборним кампањама, и утврде одговарајући рокови..
38. Државни органи Србије наводе да су политички субјекти дужни да годишње финансијске извештаје објаве на свом веб сајту у року од осам дана од дана подношења тих извештаја Агенцији за борбу против корупције. Осим тога, Агенција за борбу против корупције, иако нема законску обавезу, објављује на свом веб сајту све годишње финансијске извештаје које поднесу политичке странке. Што се тиче извештаја о трошковима изборних кампања, њих објављује Агенција за борбу против корупције након избора (30 дана након објављивања изборних резултата). Политичке странке су дужне да одреде „одговорно лице“ задужено за финансијско пословање, вођење књига и подношење финансијских извештаја.
39. ГРЕКО са задовољством констатује да су Законом о финансирању политичких активности прецизиране обавезе и рокови у вези објављивања финансијских извештаја политичких странака. Било би веома важно да се обезбеди да се ове одредбе ефикасно и без одлагања примене у пракси, посебно од стране самих политичких странака које сада имају недвосмислену обавезу по ЗФПА да објављују годишње извештаје на свом сајту.
40. ГРЕКО закључује да је препорука vi испуњена на задовољавајући начин.

Препорука vii.

41. ГРЕКО је препоручио да се (i) уведу јасна и конзистентна правила о условима ревизије над политичким странкама; (ii) обезбеди неопходна независност ревизора који оверавају рачуне политичких странака.
42. Државни органи Србије су известили да су сви политички субјекти који имају представнике у Народној Скупштини (или покрајинским/локалним скупштинама), као и све регистроване политичке странке, дужни да ангажују овлашћеног ревизора да изврши одговарајућу ревизију њихових финансијских извештаја. Закон о рачуноводству и ревизији садржи одредбе које регулишу независност ревизора и утврђује њихову надзорну функцију у складу са међународним ревизорским стандардима. Комора овлашћених ревизора врши надзор над применом професионалних стандарда ревизије и има овлашћење да повуче лиценцу ревизору у случају повреде правила професије.

43. ГРЕКО поздравља чињеницу да систем провере извештаја политичких странака у Србији подразумева и ревизију, и да су успостављена правила која обезбеђују гаранције независности ревизора у односу на правно лице над којим обавља ревизију. По мишљењу ГРЕКО-а коришћење спољне ревизије умногоме олакшава контролу коју Агенција за борбу против корупције даље спроводи над финансијским извештајима
44. ГРЕКО закључује да је препорука vii примењена на задовољавајући начин.

Препорука viii.

45. *ГРЕКО је препоручио да се (i) прецизирају мандат и овлашћења Агенције за борбу против корупције у погледу надзора над финансирањем политичких странака и изборних кампања; (ii) повери, на несумњив начин, Агенцији за борбу против корупције водећа улога у том смислу; (iii) повећају њени финансијски и људски капацитети тако да буде оспособљена да обезбеди суштинску, проактивну и брзу контролу финансирања странака.*
46. Државни органи Србије су истакли да је Законом о финансирању политичких активности јасно утврђена водећа улога Агенције за борбу против корупције у контроли финансирања политичких странака. Агенција прописује начин извештавања, прима и објављује годишње извештаје и извештаје о трошковима кампања политичких странака, проверава садржину и тачност ових извештаја и може изрицати административне мере у случају повреде закона. У вршењу контроле финансијских извештаја политичких странака, Агенција може да се обрати Државној ревизорској институцији (у контроли годишњих финансијских извештаја) или да сама предузме неопходне радње провере тражећи документацију од банака, повезаних правних лица итд (у контроли трошкова кампање). Државна ревизорска институција може да обухвати контролу годишњих финансијских извештаја у оквиру свог годишњег плана ревизије⁴, може спроводити ванредну ревизију или може да поступи по захтеву Агенције за борбу против корупције.
47. У погледу последњег дела препоруке viii, Агенција за борбу против корупције има посебно одељење за контролу финансирања политичких странака са 10 систематизованих радних места од којих је 6 запослено у сталном радном односу. Агенција, такође, може да привремено ангажује изборне посматраче. У тим смислу, укупно 165 посматрача је било ангажовано током недавних избора у мају 2012. године; њихова улога је била да

⁴ Политичке странке су субјекти ревизије Државне ревизорске институције (ДРИ) као и сва друга правна лица која се финансирају из јавних извора.

објективно процене квантитет и могуће трошкове изборне кампање широм земље.

48. ГРЕКО цени да је Законом о финансирању политичких активности обезбеђена јаснија водећа улога и одговарајуће надлежности Агенције за борбу против корупције у институционалној изградњи капацитета за вршење контроле финансирања политичких странака. ГРЕКО констатује да су Агенцији за борбу против корупције обезбеђена и средства за обављање мониторинга избора. ЗФПА је од недавно на снази: усвојен је 2011. године и његова примена је тек почела у 2012. години; време и пракса ће показати да ли је и како Агенција у могућности да врши своја контролна овлашћења у овој области на адекватан и делотворан начин.
49. ГРЕКО закључује да је препорука viii примењена на задовољавајући начин.

Препорука ix.

50. *ГРЕКО је закључио да се (i) ревидирају постојеће санкције које се односе на повреду правила финансирања странака тако да буду делотворне, пропорционалне и одвраћајуће; (ii) јасно дефинишу повреде правила финансирања странака које могу да доведу до губитка средстава из јавних извора, као и тачна процедура за покретање и изрицање ових казни; и (iii) осигура да даваоци прилога такође буду адекватно одговорни за повреду закона.*
51. Државни органи Србије указују да су одговарајуће казне за повреде закона ревидиране и да се систем санкција сада састоји од комбинације кривичних, прекршајних и административних мера, укључујући опомене, новчане казне (у распону од 2,000 до 20,000 евра ако је учинилац политичка странка, и 500 до 1,500 евра уколико се кажњава одговорно лице у политичком субјекту), одузимање нелегално стечених прихода политичке странке, обуставу или губитак финансирања из јавних извора као и кривичну одговорност. Различите обавезе прописане Законом о финансирању политичких субјеката су пропраћене санкцијама у случају њихове повреде. Поступак за покретање и изрицање санкција је прописан Законом (ЗФПА); одлуке се могу оспоравати у управном спору. Санкције се могу изрицати не само политичким субјектима и њиховим одговорним лицима, већ и даваоцима прилога који су прекршили закон.
52. ГРЕКО са задовољством монстатује да је Закон о финансирању политичких субјеката прописао ревидирани систем санкција који се састоји од кривичне, прекршајне и административне одговорности, у коме су повреде одговарајућих обавеза пропраћене санкцијама према политичким странкама, њиховим представницима и даваоцима прилога. Овај нови систем санкција, као и прописана процедура тек треба да се тестирају. У

том смислу ГРЕКО подсећа на став Венецијанске комисије и ОЕБСа (видети фусноту 1) у погледу могуће штетне последице кривичних санкција уколико не буду тумачене и примењене применом пропорционалног принципа, тј уколико не буду изрицане само за најтеже повреде овог закона. Такође ће се и делотворност и одвраћајући карактер ових санкција тек видети током примене у пракси.

53. ГРЕКО закључује да је препорука ix примењена на задовољавајући начин.

Препорука х.

54. *ГРЕКО је препоручио да се повећа рок застарелости за повреде Закона о финансирању политичких странака..*

55. Државни органи Србије су известили да је рок застарелости за повреде Закона о финансирању политичких активности повећан (са једне) на пет година.

56. ГРЕКО поздравља активности државних органа да продуже рок застарелости за повреде ЗФПА на пет година. ГРЕКО подсећа да је један од чинилаца који су онемогућавали делотворну примену санкција у овој области представљао протек времена одређен ранијим роком застарелости.

57. ГРЕКО закључује да је препорука х примењена на задовољавајући начин.

III. ЗАКЉУЧАК

58. **Имајући у виду наведено, ГРЕКО закључује да је Србија на задовољавајући начин испунила десет од петнаест препорука садржаних у Извештају за трећи круг евалуације.** У односу на Тему I – Инкриминација, препоруке од i до v нису испуњене. У односу на Тему II – Транспарентност финансирања политичких странака, све препоруке су испуњене на задовољавајући начин (препоруке од i до x).

59. У односу на инкриминацију кривичних дела корупције, измене Кривичног законика су биле припремљене од стране претходне Владе и предложене Парламенту на усвајање. Међутим, након недавних избора у мају 2012. године, предлог је повучен. Формирана је нова радна група која разматра препоруке по овој теми. ГРЕКО се нада да ће веома мали број прецизно назначених мањкавости Кривичног законика Србије који се односе на инкриминацију корупције брзо бити отклоњен.

60. Србија заслужује признање за свеобухватну ревизију питања финансирања политичких странака и ГРЕКО са задовољством

констатује да су све препоруке на задовољавајући начин испуњене. Са усвајањем новог Закона о финансирању политичких активности Србија има на располагању детаљан и целовит законски оквир у великој мери заснован на поштовању принципа садржаних у Препорукама (2003)⁴ о заједничким правилима против корупције у финансирању политичких странака и изборних кампања. Примена одговарајућих законских одредби се тренутно тестира и Агенција за борбу против корупције има кључну улогу по овом питању. Време и искуство ће показати да ли закон делотворно служи својој сврси и спречава корупцију и незакониту праксу у финансирању политичких странака, и да ли су даље измене и побољшања, било законска или практична, неопходна. Државни органи очекују да се настави рад на даљем регулисању коришћења јавних ресурса за време изборних кампања, област која је у Србији идентификована као посебно подложна злоупотребама.

61. Имајући у виду наведено, ГРЕКО поздравља изузетне напоре учињене да се поступи у складу са препорукама датим у односу на Тему II – Транспарентност финансирања политичких странака. ГРЕКО очекује да ће и Кривични законик Србије поретрпети измене како би се испуниле препоруке дате у односу на Тему I – Инкриминација. ГРЕКО подстиче Србију да настави започете реформе како би испунила преостале препоруке у наредних 18 месеци. ГРЕКО позива Шефа делегације Србије да поднесе додатни извештај у вези поступања по препорукама i до v (Тема I – Инкриминација) до 30. априла 2014. године најкасније.
62. На крају, ГРЕКО позива државне органе Србије да одобре, што је могуће пре, објављивање овог извештаја, да преведу извештај на свој језик и да превод јавно публикују.